

PAPERISODASTA ULOSOTTOON

Ylivelkaantumisella ja velkajärjestelyn onnistumisella on yksilön elämän kannalta suuri merkitys. Velkajärjestelyn tarkoitus on auttaa ylivelkaantunut uuden elämän alkuun, mutta velkajärjestelyn epäonnistumisella voi olla vaikutuksia velallisen koko loppuelämään. Kuluttajatutkimuskeskuksen julkaisemassa tutkimuksessa **Paperisodasta ulosottoon – Tutkimus rauenneista velkajärjestelyistä velallisen kokemana** on tarkasteltu velkajärjestelyn epäonnistumisen syitä ja seurauksia ylivelkaantuneen henkilökohtaisena kokemuksena. Tutkimus perustuu kymmeneen velkajärjestelyn menettäneen henkilön teemahaastatteluun. Siinä selvitettiin, mitkä tekijät aiheuttivat velkajärjestelyn raukeamisen ja miten velkajärjestelyn menettäneet selviytyivät prosessin eri vaiheissa.

Velkajärjestelyn hallinta on vaikeaa

Velkajärjestely koettiin teknisenä prosessina, jossa yksilö jää helposti toimenpiteiden kohteeksi ja paperit tulevat pääosaan. Haastateltavien mukaan myös apu oli vaikeasti saavutettavissa ja saatuja ohjeita oli vaikea ymmärtää. Velkajärjestelyprosessin hallinta voi olla hankalaa, sillä ylivelkaantuneen pitää kriisin keskellä kyetä asioimaan erilaisten velkajärjestelyprosessiin liittyvien toimijoiden ja viranomaisten - velkaneuvonnan, oikeusavun, tuomioistuimen, selvittäjän, velkojien, perintätoimistojen ja ulosoton - kanssa. Jo pelkästään oikeiden velkojien selvittäminen voi muodostua velalliselle kohtuuttoman raskaaksi luotto- ja perintäsektorilla tapahtuneiden mullistusten vuoksi.

Tukea ja valmennusta tarvitaan

Velkajärjestelyn hallinta koostuu paitsi taloudellisesta ja oikeudellisesta, myös psyykkisestä selviytymisestä. Velkajärjestelyssä selviytyminen edellyttäisi yksilöltä vakaata elämäntilannetta sekä kykyä ja voimia ennakoida ja kohdata velkajärjestelyn aikaisia uusiakin vaikeuksia. Velallisen lähtötilanne voi olla liian heikko velkajärjestelyn vaatimuksia ajatellen, koska ylivelkaantumiseen liittyvät tapahtumat ovat jo valmiiksi verottaneet velallisen voimia ja resursseja monilla tavoin. Jos velkajärjestelyn aikana vielä kohdataan negatiivisia tapahtumia, velkajärjestelyssä luovuttamisen riski nousee. Velalliset tarvitsevat tehokasta valmennusta velkajärjestelyä varten, monet kaipaavatkin neuvonnalta ja eri instituutioilta terapeutista työtettä ja kokonaisvaltaista apua.

Velkajärjestelyn raukeamisen jälkeen eläkkeellä olevat tyytyivät tilanteeseen – heillä ei mielestään ollut enää syytä lähteä uuteen paperisotaan. Nuoremmat sen sijaan toivoivat vielä saavansa uuden velkajärjestelyn ja mahdollisuuden uuteen alkuun. Ylivelkaantuneen syrjäytymisvaara on suurempi, jos sosiaaliset suhteet ja terveys ovat heikkoja. Tutkimuksen antamia tuloksia voidaan soveltaa kehitettäessä velkajärjestelyyn liittyvää lainsäädäntöä ja velka- ja talousneuvontaa.

LISÄTIETOJA

Tutkimusjohtaja Johanna Leskinen, puh. (09) 7726 7714, etunimi.sukunimi@kuluttajatutkimuskeskus.fi
MMT, tutkija Tarja Römer-Paakkanen, puh. 0500 981 393, etunimi.sukunimi@helsinki.fi
Johtava velkaneuvoja, tutkija Aulikki Pentikäinen, puh. (09) 8162 3484, etunimi.sukunimi@espo.fi

JULKAISU

Tarja Römer-Paakkanen ja Aulikki Pentikäinen, Paperisodasta ulosottoon - Tutkimus rauenneista velkajärjestelyistä velallisen kokemana, Kuluttajatutkimuskeskuksen julkaisu 2003:1. Julkaisua voi tilata Kuluttajatutkimuskeskuksesta, PL 5, 00531 Helsinki, puh (09) 7726 7718, tilaukset@kuluttajatutkimuskeskus.fi. Julkaisu maksaa 16,80 €.